

4.

Præsteenken og Præsteembedet
i 17de Aarhundrede.

At Enken følger med Gaarden snarere end Gaarden med Enken, det er i Bondestanden noget saa sædvanligt endog i vore Dage, at man neppe mere forundrer sig derover naar man har levet nogle Aar med Bondestanden, har seet midaldrende eller vel endog gamle Enker række Haanden for Altret til unge Karle, hvis Mödre de stundom

for Alderens Skyld kunde været, og saa været Vidne til, at der af saadanne Spekulations-Giftermaal ofte fremstod fredelige og tilsyneladende lykkelige Ægteskaber. Alligevel er det en Uskik at Enken følger med Gaarden til dennes nye Fæster, og jeg vil haabe, at denne Uskik i Bondestanden ikke varer Aarhundredet ud, ligesom den i Præstestanden er fuldstændig aflagt. Der var det jo rigtignok saa meget galere, som Enken fulgte ikke blot med Gaarden men ogsaa med Embedet, saa det hed til en Candidat, der meldte sig til et ledigt Embede: "ja, Embedet kan Du nok faae; men saa maa Du ægte Din Formands Enke", en Betingelse, som Candidaten uden mange Skrupler indlod sig paa, naar Præstegaard og Avling og Embedsindtægter i Övrigt anstod ham. At dette var det 17de Aarhundredes Praxis i Danmark, det kan oplyses med Exempler i Hundredevis; men det Exempel, som Liunge og Braaby Præstehistorie har at fremvise søger vist sin Lige; thi her ægtede to Koner alle Aarhundredets Sognepræster i Liunge, i Tallet 6. Dette skal jeg tillade mig at oplyse.

Præsterækken i Liunge og Braaby var i 17de Aarhundrede følgende: 1) Casparus Ingvardus (Jesper Ingvorsen) † 1607. 2) Peder Jakobsen † 1618. 3) Oluf Nielsen † 1628. 4) Sören Hansen † 1650. 5) Lauritz Jørgensen Hammer † 1668. 6) Anders Schytte † 1716. Af disse har Nr. 1—4 havt een Hustru, om hvilken Nr. 4, Hr. Sören Hansen, i den gamle Kirkebog for 1645 har nedskrevet Følgende: Anno 1645 den 17. Novembris døde min Hustru Maria Andersdaatter Thiegels der hun havde levet her i Verden 63 Aar ringer 17 Dage, havt sine fire Mænd: Mester - - - *) 1 Aar og 3 Maaneder, Hr. Peder Jakob-

*) Her staaer et Navn, jeg ikke kan læse, men det forekommer mig at der staaer *Casp. Qvist*. I saa Fald maa Casparus Ingvardus have havt det Tilnavn Qvist; thi da Sören Hansen siger,

søn 10 Aar og 6 Maaneder, Hr. Oluf Nielsøn 9 Aar og 2 Maaneder, Hr. Sören Hansøn udi 17 Aar og 2 Uger, (og havde aldeles ingen Börn med nogen af sine Mænd) hvilken og stedde hendes Lig hæderlige til Jorden den 24. Novembris, og blev af den hæderlige Mand Hieronymo Knoph, Præposito, forklaret Davids Ord Ps. 73: "Haver jeg ikkun Dig, Herre" etc. Det haver Gud givet hende her i Verden, det haver hendes Sjæl i Himmerige. Legemet forventer hos de trende hendes Mænds Been en glædelige Opstandelse".

Nu giftede Sören Hansen sig anden Gang og efterlod sig ved sin Död 1650 en Søn Hans og to Döttre Maren og Barbara; en filius posthumus blev kaldet Sören. Dette sees af Kirkebogen samt at Maren siden blev gift med Andreis Lowson, Barbara med Lauritz Barchmann, Sognepræst til Herfølge og Sædder, og at Hans blev Præst til Baarse og Beldringe. Filius posthumus maa være död tidlig. Der findes nemlig indlagt i den gamle Kirkebog et Afkaldsbrev af 28. Januar 1669, hvorved Stud. Theol. Hans Sörensen paa egne, og Præsten i Skiörpinge, Christopher Hansen (Sören Hansens Broder) paa sine to Broderdöttres Maren og Barbara deres Vegne give til deres Moder, ærlig og gudfrygtig Matrone Elizabeth S. Hr. Lauritz's i Liunge fuldkommen og uryggelig Afkald paa hvis Arvepart dem efter deres Fader, Sören Hansen kunde tilkomme. Men hvad følger heraf? At Elisabeth Knoph, S. Hr. Sören Hansens Efterleverske, maa have indladt sig i Ægteskab med hans Eftermand i Embedet, Lauritz Jörgensen Hammer, forhen Præst i Sorøe, og derpaa, da denne døde 1668, 3die Gang have indladt sig i Ægteskab med Hammers Efterfølger, Hr. Anders Schytte; thi

at hun hviler hos sine 3 Mænd, saa er det høist sandsynligt, at den Første ligesom de Følgende har været Præst paa Stedet, især da han tituleres Mester.

ved hans Side findes hun paa et Maleri i Kirken, som Indskriften viser. Med de to sidste Mænd har hun, saavidt jeg har seet, ikke havt Börn og maa være död henved 1690 da Hr. Schytte tog sig sin anden Hustru Margrethe, som fødte ham adskillige Börn.

Altsaa staaer Sagen saaledes. Af Liunge Sognepræster i 17de Aarhundrede har Nr. 1 (?), 2, 3 og 4 været gifte med Maria Andersdatter og Nr. 4, 5 og 6 med Elizabeth Knoph.
